



Heemeiland Schiedam

Nieuw elan voor een heemtuin

Heemtuinen zijn prachtige plekken waar je kennis kunt maken met inheemse planten en dieren. Soms raken ze verwaarloosd en verdwijnen of krijgen ze een andere bestemming. In Schiedam is het gelukt om de heemtuin nieuw leven in te blazen, een verslag.

Tekst en foto's: Leon Collignon

De heemtuin in het Prinses Beatrixpark heeft een lange geschiedenis. Al vanaf de opening van het park in 1959 was er een heemtuin aan de zuidelijke rand van het park. Na de aanleg van rijksweg A20 in 1967, begon de grond, mede door het zware dijklichaam, in te klinken. Het werd er te drassig. In 1982 werd besloten om een nieuwe heemtuin aan te leggen, op een droger eiland in het park. Deze heemtuin wordt nu opgeknapt. De eerste heemtuin is nu onderdeel van de moerasboszone van het park.

De heemtuin van 1982

Op een oppervlakte van 2,25 hectare werden typisch Zuid-Hollandse landschappen nagebootst. De heemtuin liet inheemse landschapselementen zien zoals een dijk, akker, kleiput, stinzenbos, griend en verlandingszone. Ook was er een kruidentuin. Na zonsondergang was de heemtuin altijd afgesloten. In 1988 startte een heemtuinwerkgroep, onder leiding van de heemtuinbeheerder. Maandelijks werd er een excursie georganiseerd, telkens met een ander thema. Zo ontstond een vaste groep excursieleiders, ook waren er vrijwilligers actief met het

onderhoud. Zij kregen ondersteuning van de heemtuinbeheerder.

Verwaarlozing

Door bezuinigingen en gebrek aan beheer ging later veel verloren. De vaste heemtuinbeheerder, nagenoeg alle excursieleiders en de hele onderhoudsgroep verdwenen. De twee overgebleven excursieleiders, waaronder ondergetekende, zochten contact met vrijwilligers van de ook in het park gelegen speeltuin Fort Drakensteijn en kinderboerderij. Zo ontstond eerst een adviesgroep en vervolgens, in 2013, de stichting Vrienden van Beatrixpark Schiedam. Zij werden vaste gesprekspartner van gemeente Schiedam. Dit bleek een vruchtbare samenwerking waar het Beatrixpark de vruchten van plukt.

Herinrichting

Van 2008 tot 2018 kreeg het Schiedamse Beatrixpark een grote opknappbeurt. Dat was nodig want jarenlang stond het park niet erg gunstig bekend en werd het als onveilig ervaren. Inmiddels zijn de paden vernieuwd, het groen wordt beter bijgehouden, er zijn nieuwe wandelroutes aangelegd, je kunt sporten in een Calisthenics park, de speeltuin is vernieuwd en uitgebreid met een speelbos. Ook zijn er camera's geïnstalleerd. Vervolgens werkte gemeente Schiedam, samen met de stichting Vrienden van Beatrixpark Schiedam, aan een uitgebreid, nieuw beheerplan voor het hele park. Dit plan werd in mei 2022 gepubliceerd.

In 2013 werden de toegangshekken van de tuin weggehaald, met positieve en minder gewenste effecten tot gevolg. In 2015 kwam er een



Heemeiland Schiedam
(Kaart: Gemeente Schiedam)



Groot Hoefblad
(Foto: Machteld Klees)



Een bijzonder element, ingericht voor spoorbermvegetatie



Op het heemeiland

derde, nieuwe brug die toegang geeft tot de heemtuin. Hierdoor werd het mogelijk om een rondwandeling door het hele park te maken. Sindsdien trekt de heemtuin meer toevallige bezoekers en is de tuin ook voor jongeren een geliefde plek geworden. Vaak gaat dit goed maar soms claimen groepjes jongeren de bankjes en laten zij afval slingeren. Bij de renovatie van het hele park is ook afgesproken dat de heemtuin een opknapbeurt krijgt. In 2022 heeft gemeente Schiedam een budget van € 80.000 gereserveerd om de tuin daadwerkelijk aan te pakken. Met dit budget worden de oorspronkelijke landschapselementen en begroeiing hersteld, met aandacht voor klimaat en biodiversiteit. In de loop der tijd kwamen er diverse toevoegingen, terwijl de oppervlakte hetzelfde bleef. De daardoor ontstane ‘verrommeling’ wordt aangepakt. Het terugbrengen van een heldere structuur en het beperken van het aantal elementen is ook belangrijk om het onderhoud

in de toekomst overzichtelijk en eenvoudig te houden. Natuurlijk wordt er ook aandacht besteed aan de natuureducatieve waarde. Zo wordt het natuurpad ‘Pientere Piet’ in ere hersteld.

Nieuw elan

Het voormalige entreegebied van de heemtuin heeft in 2021 al een nieuwe bestemming gekregen. Hier groeit en bloeit nu, op een oppervlak van 0,1 hectare, de nieuwe kruidentuin van Schiedam. In september 2020 begon de aanleg. Burgemeester en wethouders leverden tijdens NL DOET zelf ook een actieve bijdrage. Inmiddels hebben ruim 120 kruiden hier een plekje gevonden. Nieuwe vrijwilligers helpen mee in het onderhoud. In de kruidentuin krijgen ook mediterrane en andere exotische kruiden een plek.

De vroegere heemtuin is omgedoopt tot heemeiland. Door de aanleg van de kruidentuin is het heemeiland nu echt gericht op inheemse flora



(Foto: Bobby Scheepe)

Start aanleg nieuwe kruidentuin

en fauna. De naamsverandering maakt enerzijds de ligging duidelijk, anderzijds scheidt ‘heemeiland’ andere verwachtingen dan ‘heemtuin’.

Kortom, het heemeiland en de nieuwe kruidentuin geven het Prinses Beatrixpark een extra reden voor een bezoek!

Leon Collignon is vanaf 1994 excursiegids van de heemtuin en het Prinses Beatrixpark en organiseert rondleidingen, natuurpaden, activiteiten en evenementen in het park.

Informatie:

[Beatrixparkschiedam.nl](https://www.beatrixparkschiedam.nl)